

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

P/12/077
LPO-4101-11-03/2012

Poznań, dnia 3 października 2012 r.

Tekst ujednoczony

**Pan
Wojciech Mendelak
Wielkopolski Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Poznaniu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (ustawa o NIK), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu (dalej „KWPSP” lub „Komenda”) w zakresie funkcjonowania ratownictwa technicznego i ochrony przeciwpożarowej na kolei w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 lipca 2012 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 11 września 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o NIK² przekazuje Panu Komendantowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, wywiązywanie się z obowiązków w zakresie funkcjonowania ratownictwa technicznego i ochrony przeciwpożarowej na kolei.

Podstawą pozytywnej oceny było w szczególności: opracowanie Wojewódzkiego Planu Ratowniczego uwzględniającego specyfikę prowadzenia działań na obszarach kolejowych; przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej jednostek wchodzących w skład Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego (dalej „KRSG”); uwzględnienie podczas ustalania normatywów wyposażenia, lokalnych zagrożeń wynikających ze specyfiki terenów, przez które przebiegają linii kolejowe; wprowadzenie systemu szkoleń i doskonalenia zawodowego dyspozytorów i dyżurnych operacyjnych stanowisk kierowania Państwowej Straży Pożarnej (dalej „PSP”); przeprowadzanie czynności kontrolno – rozpoznawczych na obszarach kolejowych oraz prawidłowe zorganizowanie i funkcjonowanie kontroli wewnętrznej.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braków wyposażenia jednostek PSP w sprzęt specjalistyczny; kontroli szkoleń członków Ochotniczych Straży Pożarnych realizowanych przez podległe jednostki PSP; realizacji programów szkolenia i doskonalenia zawodowego przez komendy powiatowe i miejskie PSP.

1. Z ustaleń kontroli wynika, że organizacja KRSG przez Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Poznaniu była zgodna z przepisami § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego³ (dalej „rozporządzenie w sprawie KSRG”). Obejmowała ona w szczególności opracowanie analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego, a także opracowanie wojewódzkiego planu ratowniczego.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm., dalej „ustawa nowelizująca”.

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 46, poz. 239.

2. Kontrola NIK wykazała, że zgodnie z art. 12 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia o Państwowej Straży Pożarnej⁴ (dalej w skrócie „ustawa o PSP”) opracowane zostały plany ratownicze na obszarze województwa wielkopolskiego. W kontrolowanym okresie obowiązywały dwa plany ratownicze: z dnia 27 lutego 2003 r. oraz z dnia 30 marca 2012 r., które aktualizowane były co najmniej raz w roku, co było zgodne z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie KRSG. W obu planach ujęta została specyfika działań na obszarach kolejowych, a ich elementami były: procedura działań ratowniczych zatytułowana „Komunikacja kolejowa” dotycząca awarii i katastrof na szlakach kolejowych oraz rozdział zatytułowany „PKP (Współdziałanie z PKP)”⁵. Zgodnie z wymaganiami zawartymi w § 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. rozporządzenia opracowanie ww. planów ratowniczych było poprzedzone przeprowadzeniem analiz zagrożeń oraz zabezpieczenia operacyjnego na obszarze powiatu i województwa.

Analiza zagrożeń dla województwa wielkopolskiego zawierała wymagane dane w zakresie charakterystyki zagrożeń występujących na terenie województwa oraz zdefiniowanych wniosków z nich płynących. Dokument ten został opracowany na podstawie ocen zagrożenia powiatów z terenu województwa, sporządzonych w oparciu o stopnie zagrożenia dla gmin, w podziale na poszczególne kryteria zagrożeń (m. in: linie kolejowe, transport kolejowy towarów niebezpiecznych, pożary lasów). Sposób opracowania oceny zagrożeń zgodny był z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia w sprawie KRSG.

3. Z ustaleń kontroli wynika, że Plan ratowniczy (obowiązujący od marca 2012 r.) zawierał aktualne⁶ dane teleadresowe podmiotów ratowniczych z terenu województwa wielkopolskiego (takich jak: jednostki ratowniczo-gaśnicze PSP, jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, inne jednostki ratownicze), co było zgodne z dyspozycją § 7 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie KSRG. Zawierał on także dane teleadresowe jednostek ochrony przeciwpożarowej niebędących podmiotami KRSG oraz innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 4 ww. rozporządzenia, w tym dane (w formie wykazu) teleadresowe zespołu ratownictwa technicznego utworzonego w PKP PLK S.A. ZLK w Poznaniu oraz w Ostrowie Wlkp., a także Ekspozytury Kierowania Ruchem w Poznaniu, Centrum Kierowania w Warszawie, PKP PLK S.A. ZLK w Zielonej Górze i Szczecinie⁷.

Zgodnie z wymogami wynikającymi z § 7 ust. 2 pkt 5 ww. rozporządzenia w Planie ratowniczym zawarto dane dotyczące wyposażenia i obsady Specjalnego Pociągu Ratownictwa Technicznego utworzonego w PKP PLK S.A. ZLK Poznaniu.

NIK negatywnie pod względem rzetelności ocenia natomiast sposób aktualizacji Planu ratowniczego w zakresie danych dotyczących lokalizacji, wyposażenia i obsady pozostałych (trzech) zespołów kolejowego ratownictwa technicznego⁸, których obszar działania obejmował teren województwa wielkopolskiego. Z ustaleń kontroli wynika, że procedura działań ratowniczych zatytułowana „Komunikacja kolejowa”, będąca elementem Planu ratowniczego nie zawierała właściwych danych dotyczących m. in. lokalizacji i zasięgu działania zakładów linii kolejowych. Posiadane przez Komendę dane w powyższym zakresie wynikały z pisma (nr WR- 2370/6/02) Biura Ratownictwa Technicznego i Ochrony Przeciwpożarowej PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 4 lipca 2003 r. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że na piśmie tym dokonano odrębnych poprawek, bez daty oraz wskazania osoby ich dokonującej, a link zamieszczony w Planie ratowniczym (w rozdziale stanowiącym dokumentację WSKR), pod którym zamieszczone jest ww. pismo zawiera nadal dane zlikwidowanego Zakładu Linii Kolejowych w Gorzowie Wlkp. Aktualizacja Planów ratowniczych w powyższym zakresie nie przebiegała w trybie określonym dla ich opracowania, co było niezgodne z § 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie KRSG.

4. NIK ocenia pozytywnie realizację przez Pana Komendanta obowiązku wynikającego z art. 12 ust. 5 pkt 7 ustawy o PSP zgodnie z którym do zadań komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej należy

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68 ze zm.

⁵ Zawierał on aktywny link do sprzętu technicznego PKP na terenie województwa wielkopolskiego i wykazu danych teleadresowych wybranych komórek w PKP, których aktualność opisano w punkcie 3 niniejszego wystąpienia.

⁶ Pod wybranymi losowo numerami telefonów zgłosiły się osoby – podmioty wskazane w planie ratowniczym.

⁷ Dane teleadresowe OSP włączonych do KSRG oraz spoza KSRG określono poprzez odwołanie do danych zawartych w powiatowych planach ratowniczych.

⁸ Utworzonych w PKP PLK S.A. Zakład Linii Kolejowych w Ostrowie Wielkopolskim, Zielonej Górze i Szczecinie, stan na dzień 30 czerwca 2012 r.

przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze województwa.

Komenda przeprowadzała codzienną inspekcję gotowości operacyjnej jednostek wchodzących w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) zbierając informację o zmianach na powiatowych i miejskich stanowiskach kierowania (zwanymi dalej odpowiednio „PSK” i „MSK”) oraz w Jednostkach Ratowniczo-Gaśniczych (dalej „JRG”), wycofanym sprzęcie, znajomości języka obcego przez dyżurnych, dyspozycyjności komendantów powiatowych/miejskich PSP, a także zapasach środka pianotwórczego pozostającego w dyspozycji. Ponadto, obsada WSKR sprawdzała łączność radiową z poszczególnymi PSK/MSK oraz dokonywała wrywkowo sprawdzenia funkcjonowania telefonów alarmowych. Było to zgodne z wymogami zawartymi w Zasadach prowadzenia bieżącego nadzoru gotowości bojowej jednostek KSRG opracowanych przez Komendę.

W ocenie NIK, rzetelnie i prawidłowo realizowany był obowiązek wynikający z § 4 ust. 1 „Wytycznych Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w sprawie przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów KSRG województwa wielkopolskiego”⁹, zgodnie z którym inspekcje podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, oceniające ich zdolność reagowania na nagłe zagrożenie oraz stopień przygotowania do podejmowania działań ratowniczych przeprowadza się z częstotliwością umożliwiającą „kontrolę każdej jednostki ratowniczo – gaśniczej przynajmniej raz w roku”. Ustalono, że we wszystkich jednostkach ratownictwa gaśniczego (dalej „JRG”) włączonych do KSRG, raz w roku, przeprowadzano inspekcję gotowości operacyjnej¹⁰. Zawierała ona ocenę stanowiska kierowania oraz ocenę przeprowadzonych w trakcie inspekcji ćwiczeń taktycznych.

NIK zwraca uwagę, iż mimo wprowadzenia w 2010 r. obowiązku przeprowadzania inspekcji¹¹ jednostek OSP włączonych do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego, „z częstotliwością umożliwiającą jej kontrolę przynajmniej raz na pięć lat przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej oraz minimum raz w roku przez komendę powiatową/miejską Państwowej Straży Pożarnej”, zaledwie 13 % wszystkich jednostek OSP włączonych do KSRG zostało skontrolowanych w okresie od 1 stycznia 2010 do 30 czerwca 2012 (przeprowadzono 42 inspekcje na 322 jednostki OSP włączone do KSRG). W ocenie NIK ustalona w wytycznych pięcioletnia częstotliwość inspekcji OSP, przy stosunkowo małej liczbie dotychczas skontrolowanych jednostek OSP nie daje rękojmi uzyskania rzetelnej oceny ich zdolności operacyjnej.

5. NIK pozytywnie ocenia przeprowadzanie przez jednostki PSP kontroli w zakresie wykonania i utrzymania pasów przeciwpożarowych, który to obowiązek, zgodnie z art. 17 ust. 1 i art. 55 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94 ze zm.) ciąży na zarządcy infrastruktury kolejowej. W wyniku czynności kontrolno-rozpoznawczych wydano 45 decyzji administracyjnych nakazujących realizację obowiązków w zakresie wykonania i utrzymania pasów przeciwpożarowych w obszarze linii kolejowych.

6. Uwagi NIK dotyczą natomiast realizacji przez KWPS, obowiązków wynikających z art. 12 ust. 5 pkt 14 ustawy o PSP, zgodnie z którym do zadań komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej należy opracowywanie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego, z uwzględnieniem specyfiki i potrzeb województwa oraz organizowanie szkolenia i doskonalenia zawodowego.

W ocenie NIK, opracowane i stosowane programy szkoleń, tylko częściowo uwzględniały zagadnienia dotyczące specyfiki obszarów kolejowych w zakresie: stosowania umownych znaków bezpieczeństwa w kolejnictwie dotyczących występującego zagrożenia; organizacji środków łączności kolejowej, stosowania technik prowadzenia działań w utrudnionych warunkach, np. na nasypach, na wiaduktach, doboru metod dotarcia do uszkodzonych i wykonania tzw. dostępu dla ratowników medycznych, a także sposobu ewakuacji ludzi z pociągów.

Z ustaleń kontroli wynika, że w rocznych i miesięcznych planach doskonalenia zawodowego dwudziestu jeden komend powiatowych/ miejskich PSP (co stanowiło 63%), ujęto szkolenia z zakresu postępowania w przypadku pożarów w transporcie kolejowym (obejmowały one od 1 do 6 godzin teorii i do 3 godzin praktyki). Natomiast w dziewięciu KP PSP (Kościan, Śrem, Oborniki, Złotów, Środa Wielkopolska, Gostyń, Szamotuły,

⁹ Z dnia 20 października 2010 r. i następnie z dnia 10 lutego 2012 r.

¹⁰ W latach 2010 – 2012 (I półrocze) przeprowadzono łącznie 159 inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów KSRG: z czego 117 w JRG oraz 42 w OSP.

¹¹ Wynika z zapisów zawartych w § 4 ust. 2 „Wytycznych [...]”.

Międzychód, Poznań), na terenie których zlokalizowane są linie kolejowe, nie przewidziano żadnego szkolenia dotyczącego działań ratowniczych podczas katastrof kolejowych. Ponadto, w rocznych planach doskonalenia zawodowego, 40% komend powiatowych/miejskich PSP, w opracowanych przez siebie programach szkolenia zawodowego, nie uwzględniło współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Zdaniem NIK, wskazuje to na niepełną realizację obowiązku uwzględniania w programach szkoleń i doskonalenia zawodowego specyfiki prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na obszarach kolejowych.

Z udzielonych przez Zastępcę Pana Komendanta wyjaśnień wynika, że „wąski charakter tematyki związanej z pożarami w transporcie kolejowym oznacza, iż zagadnienia dotyczące działań gaśniczych na kolei stanowiły część szerszych tematów związanych z działaniami gaśniczymi w transporcie lądowym oraz taktyką działań w obiektach użyteczności publicznej”.

7. NIK pozytywnie ocenia to, że decyzją nr 3/2009 z dnia 3 marca 2009 r. Wielkopolski Komendant Wojewódzki wprowadził Wytyczne w sprawie doskonalenia zawodowego dla funkcjonariuszy pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych PSP woj. wielkopolskiego, w których zawarty został ramowy zakres umiejętności obsad PSK/MSK. W KP/KM PSP w latach 2010-2012 (I półrocze), sporządzane były harmonogramy szkoleń i plany doskonalenia zawodowego (opracowane dla PSK/MSK), których zakres tematyczny był zgodny z zakresem ujętym w Wytycznych. W kontrolowanym okresie, Komenda przeprowadzała również testy dla obsad PSK/MSK z zakresu umiejętności określonych w ww. Wytycznych, a także dokonywała ocen w zakresie sprawdzenia i przekierowania zgłoszenia oraz obiegu informacji. Ponadto, w okresie od grudnia 2011 r. do maja 2012 r., Komenda zorganizowała kurs dla obsad Stanowisk Kierowania PSP, dla osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PSP w województwie wielkopolskim i pełniących służbę w PSK/MSK. Zakres zajęć był zgodny z ww. Wytycznymi, a w ich trakcie, przeszkoleni zostali wszyscy dyspozytorzy oraz dyżurni z terenu województwa wielkopolskiego. Powyższe działania NIK również ocenia pozytywnie.

8. W ocenie NIK, niewystarczający był nadzór KWSP nad realizacją przez KP/KM PSP szkoleń doskonalących w jednostkach OSP włączonych do KSRG, wynikający z art. 12 ust. 5 pkt 11 ustawy o PSP. Z ustaleń kontroli wynika, że w latach 2010 – 2012 (do 30 czerwca) Komenda przeprowadziła jedynie dwie kontrole, w trakcie których sprawdzano realizację przez komendantów powiatowych i miejskich PSP szkoleń doskonalących w jednostkach OSP. Także, dokonana przez KWSP w kwietniu 2011 r., analiza „ilości szkoleń i potrzeb szkoleniowych” dla jednostek OSP (ponowiona we wrześniu 2011) wskazywała to, iż „w celu dopełnienia normatywu” należy wzmoczyć ilość i częstotliwość szkoleń, oraz że „niektóre Komendy w pierwszym półroczu 2011 r. nie przeprowadziły żadnego szkolenia wynikającego z przyjętego planu”.

NIK negatywnie ocenia to, że znaczna część jednostek OSP¹² z terenu województwa wielkopolskiego, które wchodzi w skład KSRG nie dysponuje wymaganą liczbą osób posiadających specjalistyczne przeszkolenie w zakresie ratownictwa technicznego i kwalifikowanej pierwszej pomocy.

9. Pozytywnie NIK ocenia natomiast stan przygotowania zawodowego strażaków jednostek PSP do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych. W JRG zatrudnionych było łącznie 1 823 strażaków (wyluczając KP PSP w Turku), wszyscy mieli ukończone szkolenie podstawowe, 751 osób miało ukończone szkolenie uzupełniające, 521 posiadało kwalifikacje aspiranckie, a 81 osób posiadało kwalifikacje oficerskie. Ponadto, wszyscy strażacy mieli ukończone szkolenie z zakresu pierwszej pomocy, z kolei kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy ukończyło 1.751 osób¹³, zaś 630 osób posiadało uprawnienia do obsługi pojazdów specjalistycznych.

¹² Z informacji udzielonej przez kontrolowaną jednostkę wynika, że na dzień 15 maja 2012 r. stan wyszkolenia biorących udział w akcjach ratowniczych członków OSP, które funkcjonowały w ramach KSRG, na obszarze właściwości 12 spośród 31 komend powiatowych/miejskich państwowej straży pożarnej z terenu województwa wielkopolskiego nie spełniał wymaganych standardów w zakresie ratownictwa technicznego i udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy.

¹³ Zgodnie z § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (weszło w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.) osoby, które uzyskały uprawnienia ratownika przed dniem wejścia w życie ustawy przystępują do egzaminu potwierdzającego nie później niż w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia, a osoby, które przed dniem wejścia w życie rozporządzenia uzyskały zaświadczenia potwierdzające ukończenie szkolenia z zakresu wiedzy i umiejętności objętych programem szkolenia lub rozpoczęły szkolenie zgodnie z przepisami obowiązującymi w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, przystępują do egzaminu potwierdzającego nie później niż w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia (Dz. U z 2008 r. Nr 229, poz. 1537).

10. NIK pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia stan wyposażenia jednostek PSP do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych na kolei.

Wielkopolski Komendant Wojewódzki PSP, ustalając w 2007 r. minimalny normatyw wyposażenia jednostek organizacyjnych na terenie województwa wielkopolskiego, uwzględnił lokalne zagrożenia wynikające ze specyfiki terenu danego powiatu, na którym zlokalizowane były tory kolejowe. Było to zgodne z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 września 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej¹⁴.

W odniesieniu do normatywu wynikającego z ww. rozporządzenia wystąpiły jednak braki w utworzonej w województwie wielkopolskim, na podstawie § 6 ust. 1 tego rozporządzenia, krajowej bazie sprzętu specjalistycznego i środków gaśniczych, zwanej dalej "bazą" (pogrupowane zostały w wyznaczonych jednostkach organizacyjnych i na zapleczu warsztatowo-magazynowym Państwowej Straży Pożarnej oraz w jednostkach włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa wielkopolskiego). NIK negatywnie ocenia to, że w stosunku do normy wyposażenia bazy w sprzęt, pojazdy, urządzenia i zwierzęta, które określa załącznik nr 8 do rozporządzenia, brakuje: samochodu wężowego z napędem terenowym posiadającego minimum 5.000 m węży tłocznych W-110, 2 nadwozi wymiennych ze sprzętem zabezpieczenia kwatermistrzowsko-socjalnego, spycharki, koparki (pojemność łyżki minimum 0,7 m³), ładowarki (pojemność łyżki minimum 3 m³), przyczepy niskopodwoziowej do przewozu maszyn inżynieryjnych, transportera pływającego z przyczepą niskopodwoziową, poduszkowca oraz przewoźnego zespołu prądotwórczego o mocy minimum 150 kVA/50 Hz. W stosunku do norm dodatkowego wyposażenia w sprzęt, pojazdy i środki techniczne wynikających z załącznika nr 3-6 ww. rozporządzenia stwierdzono natomiast m. in.: brak: ciężkiego samochodu dowodzenia i łączności (terenowego), 3 autokarów do przewozu ludzi (minimum 30-miejscowych), 2 samochodów wężowych z napędem terenowym.

Z danych przedstawionych przez KWSPSP wynika ponadto, że na wyposażeniu objętych szczegółowymi badaniami jednostek PSP¹⁵ nie było m. in. wymaganej ilości: ubrań żaroodpornych typu ciężkiego (KP PSP w Międzychodzie, Czarnkowie, Środzie Wlkp., Wolsztynie), generatora piany lekkiej - przenośnego z napędem na turbinę wodną (KP PSP w Międzychodzie, Złotowie, Czarnkowie, Środzie Wlkp.), agregatu piany lekkiej o wydajności minimum 200 m³/minutę (KP PSP w Złotowie, Czarnkowie), podnośnika pneumatycznego wysokociśnieniowego do 10 t (KP PSP w Międzychodzie, Złotowie, Środzie Wlkp.), agregatu oddymiającego nadciśnieniowego (KP PSP w Międzychodzie), samochodu rozpoznawczo-ratowniczego (KP PSP w Międzychodzie, Złotowie), samochodu ciężarowego o masie całkowitej do 3,5 t (KP PSP w Międzychodzie, Czarnkowie, Środzie Wlkp., Wolsztynie), samochodu ciężarowego o masie całkowitej ponad 3,5 t (KP PSP w Międzychodzie, Czarnkowie, Środzie Wlkp., Wolsztynie), namiotu ewakuacyjnego z osprzętem, (KP PSP w Międzychodzie, Złotowie, Czarnkowie), a także lokalizatora ognia i temperatury (KP PSP w Środzie Wlkp., Wolsztynie).

Z wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Pana Komendanta wynika, że przyczynami braków sprzętowych jest m. in. to, iż stan wyposażenia kształtowany jest w oparciu o posiadane budżetowe środki finansowe i „możliwość wsparcia zakupów przez zewnętrzne źródła finansowania”, a ponadto, że kierując się względami ekonomicznymi, Komenda zmierza do „zakupów wielofunkcyjnych, dających możliwość realizacji nałożonych zadań operacyjnych”. NIK przyjmuje złożone wyjaśnienia dotyczące braków sprzętowych, co jednak nie zmienia faktu i wynikających z nich ocen, iż ustalenia kontroli wskazują na niespełnienie normatywów w tym zakresie.

Pozytywnie, NIK ocenia natomiast wyposażenie KM PSP w Poznaniu, na obszarze działania której zlokalizowano kolejową stację rozrządową. Zgodnie z „Kryteriami doboru odpowiedniego sprzętu w zależności od cech charakterystycznych terenu działania i występujących potencjalnych zagrożeń”, zawartymi w załączniku nr 7 do ww. rozporządzenia, wyposażenie jednostki ratowniczo – gaśniczej, na terenie której znajduje się stacja rozrządowa, jest zgodne z normą i obejmuje: ciężki żuraw ratowniczy, ciężki samochód ratownictwa chemiczno-ekologicznego, ciężkie samochody gaśnicze z dużą ilością środków pianotwórczych, ciężkie samochody proszkowe, pompy dużej wydajności, samochody ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz samochody ratownictwa medycznego.

¹⁴ Dz. U z 2000 r. Nr 93, poz. 1035.

¹⁵ Dokonano porównania z obowiązującym normatywem wyposażenia pięciu wybranych KP PSP z terenu województwa wielkopolskiego o najniższej i średniej gęstości zaludnienia, przez które przebiegają linie kolejowe.

11. Wielkopolski Komendant Wojewódzki PSP, na etapie sporządzania projektu budżetu na rok następny, przedkładał właściwemu ministrowi faktyczne zapotrzebowanie na inwestycyjne środki budżetowe potrzebne do odnawiania zużywającego się sprzętu specjalistycznego oraz zgłaszał potrzebę zakupu specjalistycznego sprzętu ratowniczego (wynikającego z normatywu oraz z analizy zagrożeń występujących na terenie działania poszczególnych jednostek PSP). Działania te były zgodne z art. 12 ust. 5 pkt 15 ustawy o PSP. NIK pod względem celowości, pozytywnie ocenia działania Komendy mające na celu uzyskanie dofinansowania do zakupu sprzętu i pojazdów m. in. z funduszu ochrony środowiska oraz ze środków Unii Europejskiej (w 2010 r. wyniosło ponad 5 mln zł, zaś w 2011 r. blisko 20 mln zł).

12. NIK pozytywnie ocenia organizację systemu kontroli wewnętrznej funkcjonującej w Komendzie. W latach 2010 – 2012 (I półrocze) KWSPSP przeprowadziła łącznie 44 kontrole komend powiatowych i miejskich PSP, które swoim zakresem obejmowały m. in.: realizację zadań operacyjnych, realizację szkoleń doskonalących w jednostkach ratownictwa gaśniczego oraz OSP włączonych do KSRG, a także realizację czynności kontrolno – rozpoznawczych¹⁶. Kontrole te przeprowadzali przeszkoleni merytorycznie funkcjonariusze i pracownicy poszczególnych komórek organizacyjnych KWSPSP¹⁷. W ocenie NIK, organizacja i poziom zatrudnienia umożliwiał przeprowadzanie rzetelnych kontroli, których obowiązek wykonywania wynika z art. 12 ust. 5 pkt 11 ustawy o PSP (wsparcie w realizacji ww. zadań, stanowi wprowadzony w Komendzie system monitorowania funkcjonowania kontroli wewnętrznej m. in. poprzez planowanie i raportowanie stanu realizacji kontroli).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Uaktualnienie danych o wyposażeniu i składzie osobowym zespołów kolejowego ratownictwa technicznego PKP działających na terenie województwa wielkopolskiego.
2. Kontynuowanie działań w celu zapewnienia zgodności stanu wyposażenia KP PSP oraz sprzętu zgrupowanego w województwie wielkopolskim w Krajowej Bazie Sprzętu Specjalistycznego i Środków Gaśniczych z normatywem.
3. Uwzględnienie w szkoleniach przeprowadzanych w KP PSP także zagadnień związanych z ratownictwem technicznym na kolei.
4. Zintensyfikowanie inspekcji gotowości operacyjnej jednostek OSP wchodzących w skład KSRG zapewniającej ich kontrolę (z odpowiednią częstotliwością).
5. Realizację potrzeb szkoleniowych dla jednostek OSP będących w KSRG.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizacyjnej, oczekuje przedstawienia przez Pana Komendanta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizacyjnej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Komendantowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizacyjnej, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK (Kolegium NIK).

¹⁶ Żadna z tych kontroli nie dotyczyła wypełniania przez kontrolowane podmioty zadań związanych z ratownictwem technicznym na kolei.

¹⁷ Łączna liczba osób wykonujących czynności kontrolne obejmowała 35 pracowników KWSPSP.